

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, December 10-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Helvétziai Respublika.

Közelgetvén a' Frantziák ellen öszve szövetkezett hatalmas Fejedelmeknek ropant hadi szeregeik ezen Köztársaság határaihoz, minden Kantonok nagy nyughatalanságba estek, és hogy *Zurichben* (Tigurnban) *tagsatzungot*, azaz, közönségesgyűlést tartván, hazájoknak fennmaradásokra, 's bátorságban leendő helyhezterésére nézve tanátskozzanak, meghatározták. Mi-nekutánna minden Kantonbéli követek közakarattal megegyeztek volna abban, hogy ők egyik hadakozó félhez se hajoljanak, hanem szoros neutralításba maradjanak, a' Gyűlés nevében következő kinyilatkoztatást küldött az Előülő *Reinhard* azokhoz a' 19 Kantonokhoz, mellyekből ez a' régi Köztársaság öszve van alkotva:

„*Szövetséges társainknak egészséget kívánunk!* A' még kevés idővel ez előtt tőlünk távol volt háború most már Hazánk határaihoz közelget. Ezen körülállások közt minékünk a' Helvétziai Szövetségbéli Statusok küldöttjeinek köteleességünkben állott Hazánk körülállásairól tanátskozni, a' hadakozó Hatalmasságokhoz illendő kinyilatkoztatást küldeni, és a' szükséges rendelkezéseket megtenni. Mi őseink fundamentom törvényeihez hívek lévén a' nekünk adatott hatalom, és a' mi Kormány székeinknek hagyományok szerint, egyenlő aka-

rattal, 's köz megegyezéssel Helvétziának neutralitását határoztuk meg, és az erről hozott bizonyosság írást, a' Fels. hadakozó Monárkáknak illendőképpen meg is fogjuk küldeni.“

„A' mi Hazánknak szabadságát és tennedességét, a' mindenható Isten óltalma alatt sok száz esztendőig a' neutralitásnak szoros meg tartása tartotta fenn, valamint a' régi erolyt időkben, úgy most is nagy szükségünk van nekünk arra. Arra való nevezve minden tehetségünkben lévő eszközökkel igyekezünk azt fenn tartani. A' Haza szabadságát és függetlenségét mególtalmazni, jelen való alkotmányát fenn tartani, birtokainkat sérthetetlenül meg tartani minden iparkodásainknak egyetlen egy és legfőbb czéllya.“

„Kedves szövetséges társaink, a' Haza nevében kívánunk mi Titeket erről tudósítani, hogy kiki közzületek, akar ki legyen az, hasonló értelemben munkálódjon, 's tehetsége szerint ezen fő véget eszközteni igyekezzen, hogy kiki örömmel 's készséggel tellyesítse azt, a' mit a' Haza java és megmaradása tölle kíván, 's annál fogva őseihez méltó lévén, tegye állandóvá szerentséjét.“

„Mélységes tisztelettel hálállyuk meg az Úr Istennek azt a' számtalan jótéteményeit, mellyekkel Hazánkat ekkorig megtetézte, az ő hatalmas védelmezésébe ajánl-

jük buzgó köuyörgéseinkel annak további megmaradását is. — *Költ Zürichben, Novemb. 20-ik napján, 1813-ik esztendőben.* Helvétziának Landammanja, és a' Gyűllésnek Előülője *Reinhörd János.*

A' nemzetnek ezen köz megegyezésből hozott végzését a' hadakozó Hatalmasságokkal is közleni kívánták a' Zürchi Közönséges Gyűllésnek tagjai következő módon:

„*Mi Helvétziának Landammanja, és a' Helvétziai szövetséges Kantonoknak meghatalmazott küldöttjei, a' kik e' folyó esztendőben, a' szövetség városában Zürichben rendkívül öszvegyűltünk, és a' jelen való politikai 's hadi környűllások közt Hazánknek belső állapotját, 's ennek a' külföldi Hatalmasságokkal való egyarányúságát gondosan megfontoltuk, enél fogva a' 19 szövetséges Kantonoknak nevekben köz akarrattal, 's közönségessen kijelentjük, hogy a' Helvétziai szövetséges Statusok azon régi alkotmányokhoz ragaszkodván, melly által sok századoktól fogva a' háború piactát a' Hevétziai földtől elhárítottuk, annak sérthetetlenségét a' közelgető hadi seregek ellen fenn tartottuk, szomszédainkal való égyességünket meg oltalmaztuk, szent kötelességeknek tartjuk magunkat a' jelen való háborúban is a' neutralitáshoz szabni, 's azt minden hadakozó Hatalmasságok eránt szentül és minden részre való hajlás nélkül megtartani.*

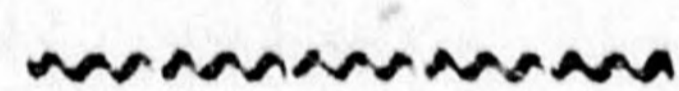
„Ennek a' neutralitásnak, és a' Helvétziai szövetséges tartományokban való állandó tsendességnek fenntartására nézve azt végzette a' Zürchi Közönséges Gyűllés, hogy a' Helvétziai határokra honnyi hadi nép állittatassék ki, és annak bátorsága 's megsérthetetlensége fegyverrel védelmeztesse. Az a' jóltévő barátság, mellyel a' hadakozó Hatalmasságok Helvétzia eránt mindenkor viseltettek, most is tellyes bizodalmat nyújt a' Gyűllésnek az eránt, hogy annak a' független népnek neutráli-

tássát, mellynek nemzeti fenn állása egyedül külső és belső tsendességében, és háboríthatatlan bátorságában áll, illendő tekintetben fogják tartani, azt semmi háborús környűllások közt meg nem háborítják, 's erre való tekintetből hadi népeik vezérjeinek erányos parantsolatot fognak adni, hogy Helvétziának neutrális, avagy egyik hadakozó félhez sem hajló határait se illessék, sokkal inkább helyet nem foglalnak és által nem mennek azon. Ennek ereje szerént a' jelen való jelentés a' szövetség petsétjével, a' Landammannak, az az, Előülőnek, és a' Szövetség Kantzelláriusának aláírásokkal megerössítettett *Zürchen, Novemb. 18-ik napján, 1813 eszt.* Aláíratnak Helvétziának Landammanja, és a' Tagsatzungnak Előülője *Reinhard János*, a' Szövetségnek Kantzelláriusa *Mousson.* — Ez a' kijelentés mind Frankfurtba a' Szövetséges Fejedelmeknek, mind Párisba *Napoleon* Császárnak két két követek által meg küldetett, melly követségnek következőzéseiről még most semmi bizonyost nem irhatunk.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi közönséges újság levelek szerént, néhai Generál *Moreau* (olvasd Moro) a' múlt October 14-ik napján temetett el Pétersburghan az ott lakó Katolikusoknak templomában mint egy olly nagy héróst, mint a' millyen ő volt, illendő pompával. — Ugyan azon Pétersburgi újság levelek jelentik, hogy Fr. Generál *Vandamme*, a' ki Cseh Országnek szélső városa Peterswalde vidékén az Oroszok által elfogattatott, 's Orosz Országba küldetett rabságra, Septemb. 12-ik napján érkezett meg Moszkwába, és ezen városnak azon kastélyába szállittatott bé, melly *Kremlnek* vagy *Kremlinek* neveztetik, és a' mellyben hajdan *I. Péter* uralkodása előtt az Orosz Császárok laktanak vala. —

Ez a' nem annyira vitézségéről, mint durva és pallérozatlan természetéről, s kegyetlenségéről híres Belgiomi születésű Fr. Generális, nagy testű és fejű, széles vállú, komor és félelmes tekintetű, és sem beszédjében, sem maga viseletében semmi pallérozottságot nem mutató embernek lenni mondatik. Midőn Moszkauba való érkezése után, az oda való Gubernátor Gróf *Rostopschin* eleibe vitetett volna, magát annak jóságába ajánlotta, kinek a' nevezett Kormányozó így felelt: „Kigyelmeddel is úgy fognak nállunk bánni, mint minden fogságba esett Generálisokkal“, mellyre *Vandamme* magát meghajtotta — „Semmi fogyatkozása nem leszen Kigyelmednek“ Erre is meghajtotta magát. — „A' Kigyelmed kvártélyá a' Kremlben fog lenni, a' hol a' Kigyelmed szémei magokat azokon a' pusztulásokon hiszalhatták, mellyeket *Napoleon* 's a' Kigyelmed fegyveres társai tettek“. Ekkor is meghajtotta magát Gen. *Vandamme*, 's ki vitetett a' Gubernátor szobájából.

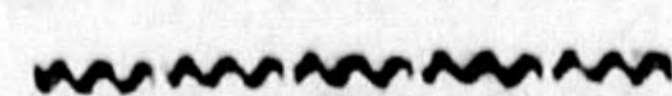


Az Augspurgi újság levelek szerént, azokról a' Lengyel Generálisokról és tisztekről, a' kik a' Lipsiai véres ütközetben elfogattattak, ekként szollott *Sándor* Orosz Császár Eő Felsege: A' szövetséges Fejedelmekkel való meg egyezéshez képest, minden Lengyel hadi foglyok hazájokba vissza mehetnek, minekutánna meggyőztettünk volna arról, hogy azok Európa közönséges ügye ellen többé fegyvert nem fognak. — A' Lengyel Generálisok betsülletekre is fogadták, hogy ők azt mivelni nem fogják, mellyet elis fogadott a' Császár, 's őket illy szavakkal botsátotta el maga elől: Vezessék haza Kigyelmetek annak a' számos hadi seregnek maradványát, mellyet egy meghódoltató (értette *Napoleon*) a' népeknek elnyomattatásokra for-

dított vala, ezekből még jó polgárok lehetnek, minekutánna meg tanúlták volna azt, hogy nem a' bátorság, hanem az a jó akarat boldogítja a' népeket, mellyel kiki a' magabátorságát, erejét, és szabadságát a' közönséges haszonra fordítja. — Ezeknek a' hadi foglyoknak két tsapatja, *Kamiesky* és *Krazsinky* Generálisoknak vezérlések alatt, az Odera folyóvízen mentek által hazájokba. — A' Prusszus hadi seregek által elfogattatott Lengyel katona-ság és tisztek is haza botsátatnak.

Olasz Ország.

Egy Majlandi 21-ik Novemberi magános tudósítás szerént. mellyet a' Norimbergai Correspondensnek 336-ik darabjában olvasni lehet, ilyenképen festetik le azon városnak jelen való állapotja: — A' mi politika állapotunk még most is olly szomorú, mint volt két vagy több hetekkel ennekelőtte. Ugy mondják, hogy e' folyó hónap 15-ikénn Veronából ki ütött a' Vice Király, de hogy ott sem volt nagyobb szerentséje, mint néhány nappal annakeelőtte Alia mellett. Azt is beszélnek, hogy a' Pó folyóvíznek torkánál, a' Ferrarai oldalon 3 vagy 4 száz Anglus a' szárazra ki szállott volna. A' külső dolgokra ügyelő Minister *Melzi* eddig viselt hivatalját letette, 's azt *Fontanelli* hadi Ministernek adta által. — Majlandban a' kereskedőkre és gazdag birtokos urakra három millióra menő adófizetés vettetett, hasonlóképen Olasz Ország több városiban is hol több hol kevesebb. — A' Vice Királyné Majlandot elhagyta, és a' mint mondják Veronába, mások szerént Turinba utazott.



A' Nápolyi Király a' múlt Nov. 11-ik napján következő Kir. végzést adott ki a' kereskedés előmenetelére nézve:

Az Ország jelenvaló környűlállásai az Ország terméseivel való kereskedést, és azoknak másuvá való kihordatásokat, 's a földművelésnek felelevenítését szükségesnek tartják: arra való nézve nem tsak azt akarjuk, hogy azok a' külföldi termések, mellyekre Országunknak nagy szüksége van, abba szabadosan behordattassanak, hanem egyszersmind ezen eszköz által azok' titkos behordásoknak határt szabassunk, a' mi külső dolgokra és finantziára ügyelő ministerünknek előadásokra következő végzéseket hoztunk:

1. Hogy minden velünk barátságban élő és neutrális Hatalmasságoknak kereskedő hajóik minden előre való jelentés, és engedelem kérés nélkül, Országunk kikötőhelyeibe, a' föld minden terméseivel, halakkal, és más élet táplálására szükséges termésekkel meg terhelve, szabadon bėjöhessenek, avagy annak productumai-val kimehessenek.

2. Minden ezen végzéssel ellenkező előbbi végzések és rendelkezések vétetődjenek vissza.

3. A' jelenvaló végzésnek eszközlése és bétellyesítése ministereinkre bízatik. — Kólt *Nápolyban*, Novemb. 11-ik napján, 1813-ik esztendőben.

Joachim Napoleon.

A' Nápolyi Moniteur azt beszéli, hogy minden Nápoly Orsági hadi seregek, a' mellyek ekkorig a' Frantzia Ország hadi szolgálatjában voltak, hazájokba vissza hívatattak, és hogy Octob. 24-ik napján oda el is indultak.

A' tsatázó mezőkről.

I. Olasz Országban.

A' déli Tirolisi *Bothe*, vagy Hírmondó nevezetű közönseges újság leveleknek 24-ik darabjában következő *Roveredói* tudósítás adattatott ki: Abban a' véres ütközetben, mellyben az *Eckard* Austriai

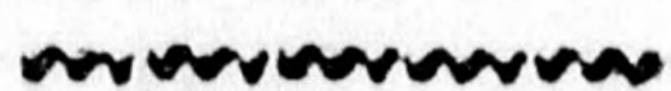
Generális *Caldiero* mellett táborozott brigadáját négy osztály seregek támadták meg, tsak egy fél órani messzeségre se nyomulhattott előbb *Villanuova* felé, mivel, mihelyt Nov. 17-ik napján a' mi segítő hadi seregeink oda érkeztek, mingyárt vissza vonták magokat, és a' következő napon meg támadtatván, a' St. Giacomói tetőket is elvesztvén, a' St. Martinói posztyokba nyomattattak vissza. Az ezen és a' következő napon tartott mérges verekedésben, mind a' két részről nagy vólt a' veszteség, mellyekben maga a' Vice Király is mindenkör jelen vólt.

Ezekben a' nevezetes verekedésekben a' *Bianchy*, *Jellachick*, *Csasteler*, *Benyouszky* és *Teutschmeister* regimentjeik nagyon meg különböztették magokat, a' 8-ik vadász batallion előbb keresett ditsőségét most is megtartotta: mindazáltal mi is sokat veszítettünk nem tsak köz embereket, hanem hadi tiszteket is, ezek közt Gróf *Bánffy* Fő Strázsa Mestert a' Károly Fő Hertzeg Uhlánus Regimentjéből, 's több ő hozzá hasonló Austriai derék vitézeket, a' mint a' Magy. Kurírnak 44-ik darabjában már bővebben előbeszéllettük.

II. Északi Német Országban.

Brémából Novemb. 16-ik napján következő módon írnak: A' mi fegyver tsatogásai közt való iparkodásunk nagy figyelmetességet érdemel, A' mi Hansa városoknak védelmezésekre felállított hadi seregeink egy lovas eskadronnal, és egy gyalog testőrző sereggel szaporittatik meg. Egy ide való *Bosze* nevű kereskedő száz válogatott vadászokból álló sereget állít fel, 's azt az egész háború ideje alatt, monturral, fegyverrel, zsoldal maga fogja tartani, melly nekie 60 ezer forintjába fog kerülni esztendőnként, idővel 700 főre szándékozik azt szaporítani. Ez a' válogatott legényekből álló sereg, és a' több

hanseaticus seregekkel a *Wallmoden* Anglus Generális vezérlése alatt fog lenni. — Nemcsak a' hadviselésre termelt férfiak, hanem még a' szép nem is részt venni kíván a' haza szabadságának vissza szerzésében. A' Brémai polgárnék egy nagy katonai ispotályt, és olly magazinumot állítanak fel, mellyet minden katonák szükségére kívántató eszközökkel, nevezetesen vászonnal, sebeseznek való tépéssel, vászon kötőkkel, 's több e'félékkel megfognak rakni. — Ezeket az Amazoni dítséretre méltó asszonyokat egész Európa fogja tsudálni.



Azok a' Prussziai Kir. városok és erősségek, mellyekben néhány esztendőktől fogva Fr. katonai őrizetek fekütek, és mindnyájan azon ország költségén tartattak, lassanként, és egymás után vagy meghódoltatnak, vagy hadi erővel megvétetnek, vagy módot találván magoknak önként feladják magokat, semmi szabadulást nem remélhetvén a' Frantzia Császártól. Ezek között való volt *Stettin* Pomerániának az Odera folyóvíz mellett fekvő népes, erős, szépen épült, és Berlinton 16 mértföldre fekvő kereskedő városa. Annak régi erőssége 1735-ik esztendőben három új bástyával szaporított meg.

Ez a' nevezetes város és erőssége a' múlt November 22-ik napján az abban volt ellenséges seregtől capituláció mellett visszavétetett, mellyről következő hivatal szerént való tudósítás adatott ki a' Berlini újság leveleknek 30-ik Novemberi darabjában: Az ide való katonai kormányshoz, úgymond, következő officialis híradás jött a' Stettini erősségnek visszavételéről: Ez az erősség, úgymond, minden ahoz tartozó erősségekkel, bástyákkal, minden abban találtatott eleségbéli gyűjteményekkel együtt Decemb. 8-ik napján a' szövetséges seregeknek által adatott. Az

abban volt katonai őrizet, azon erősségből kiköltözvén fegyverét lerakta, 's hadi fogóságba küldetett, és a' Weixel folyóvízen által vitetik. — Azok a' Frantziák, a' kik fegyvert nem viseltek, mint p. o. a' Seb-orvosok, Commissariusok, és több ezekhez hasonló szabadon hagyatnak; a' tiszték magok tábori bútorjokat meg tartják, a' köz emberek pedig a' magok tarisznyáikat s. a. t.

Az a' Berlini újság levél, mellyben ez a' jelentés kiadatott, következő jegyzéseket tett arról: „Hét esztendeig, és egy hólnapig volt ez az erősség a' Frantziák hatalmában, mellybe 1805-ik esztendőben, Octob. 29-ik napján esett vala. Ennek vissza foglaltatása, kiváltképen a' mi kereskedésünkre nézve igen fontos, ezen okból minden Odera mellett lévő erősségek között ezt akarták a' Frantziák leg későbbben által adni.

Hamburgból azt írják, hogy ott a' múlt Novemb. 6-ik napját követett éjjel nagy lármával minden úttzakat Fr. katonák foglalták el, a' végre, hogy a' Hamburgi bankóban lévő pénzt szekerekre rakván, onnan elvigyék. El is vittek volna bizonyosan, ha lármá nem esett, és a' bankó a' maga helyén meg nem hagyattatott volna. A' Frantziák hat milliom kész pénzt kívánnak azon várostól, e' mellett azt is akarják, hogy minden hólnapra egy milliomért válallyanak kezességet magokra. — Lehetetlen azt a' nyomorúságot le írni, mellyet azon városban és annak környékén szenved a' szegénység. — A' szegény falusi lakosoktól minden vágó marháikat el veszik a' Frantziák, le vágják, azon melegen bésózzák, 's hordókra rakják, mellynek lehetetlen épségben megmaradni.

III, A' Rajna mellyékén.

A' Bambergi újság leveleknek 20-ik Novemberi darabjában azt olvassuk, hogy

a' szövetséges hadi seregek azon hólnap 25-ik és 26-ik napjain, nem egy, hanem több pontokon által mentek a' Rajna folyóvízen, és hogy azon folyóvíz bal partján lakókhöz fontos hirdetmények is küldettek, Mivel erről a' tárgyról még eddig semmi hivatal szerént való tudósítást nem vettünk, szükség azon hírnek megvalóságosodását elvárunk. Minden hadi készületek 's rendelések azt mutatták, hogy a' szövetséges seregeknek Rajna vizén való általmenetek hosszas időre haladni nem fog.

~~~~~

Bavariai lovasság Generálissának, és az egyesült Austriai Csász. 's Bavariai Kir. armáda fő Vezérének *Wrede* Grófnak, a' ki a' Hanau-i ütközetben kapott kettős sebéből már annyira kigyógyult, hogy a' vezérlésére bízott hadi seregekhez elmehetett, Felséges Urunk egy brilliántokkal meg rakott, és az Eő Csász. 's Apostoli Királyi Felsége képével ékeskedő arany to-báktartót küldött, egy tulajdon kezével írt igen kegyelmes levelével együtt.

~~~~~

A' *Correspondens* nevű Német Országi újság levelekben azt olvassuk, hogy a' Fr. Armádanál szolgált Hannoveránusok, Hanseatusok, 's több északi Német Országból való katonák, a' Rajnán túl táborozó Fr. hadi seregektől csoportosan által szöknek, és a' szövetséges armádáknál vesznek hadi szolgálatot. Ezek azt beszélnek, hogy *Strasburgban* és *Kehlben* 3000 főből álló őrszetnél több nintsen, de hogy azon erősségekbe sok Frantzia Conscriptusok várattasának. — *Strasburg* deákul *Argentoratum* nagy, népes, szép, és jól meg erősített város alsó Alsatziában, a' Rajna folyóvíz

túlsó részén, mellyhez csak egy fertály óráni messzeségre fekszik, 1681-ik esztendőig Német Birdalombeli szabad város volt, hanem *XIV. Lajos* Fr. Király uralkodása alatt Német Országtól elszakasztott. Az a' mellett lévő nagy hídnak fele ehez a' városhoz, a' másik része pedig az avval által ellenben fekvő *Kehli* erősséghez tartozik, melly ennekelőtte igen tsekély volt, hanem a' Frantzia revolutzió miatt támadt háborúban, nevezetesen a' Napoleon uralkodása alatt nagyon megerősített. E' mellett foly a' *Kintzing* nevű folyóvíz a' Rajnába. *Wrede* fő vezér *Offenburgha* a' Svéviai Kerületnek *Strasburg*hoz két mért földre a' *Kintzing* mellett fekvő városba váratik, a' mellyben most az ő vezérlése alatt lévő egyesült armádának fő hadi szállása van, mihelyt ez megესik, mindjárt fontos hadi dolgokat lehet reményleni.

H o l l a n d i a.

Minekutánna Prusszus Gen. Lajtinant *Bülow* ennek a' tartománynak leg nevezetesebb városit *Rotterdamot*, *Amsterdamot*, *Leydat* s. a. t. elfoglalta, mingyárt nyomba következett a' revolutzió, a' Fr. Kormányzéseknek tagjai hivataljokból lehányattattak, és azok választattak helyettek, a' kik a' *Nassau-Orániai* Fejedelmi Háznak titkon baráti voltak. — Ennek a' hirtelen esett revolutzionak a' *Düsseldorfi* közönséges újság levelek okát adják, mellyet mi a' jövő posta napon fogunk közleni *Erd. Olvasóinkal*.

~~~~~

A' tegnap előtti innep nap miatt ma egy egész árkus újsággal *Erd. Olvasóinknak* nem szolgálhatunk.

*Dec. 4-ik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 174 5/6 f. tot Váltótrédulában; Egy Császár aranyért 8 f. tot 11 krt.*